

Změny v regulaci bankovního sektoru

Vladimír Tomšík
viceguvernér

Konference „***Rozvoj a inovace finančních produktů***“
Fakulta financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické
Praha, 28. leden 2015

- Iniciativy vytvářené v linii skupina G20 → Financial Stability Board → Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) → legislativa EU → národní legislativa.
- Vlastní evropské iniciativy v linii Rada EU → legislativa EU → národní legislativa.
- Hlavní směry „globálních“ regulatorních změn:
 - zvýšení odolnosti bank vůči nepříznivému vývoji,
 - zajištění schopnosti bank absorbovat ztráty a provést rekapitalizaci z privátních zdrojů, tj. bez použití peněz daňových poplatníků.
- Na národní úrovni nebo úrovni EU postupně vzniká rámec pro makrobezpečnostní politiku.

1.

Kapitálová přiměřenost a požadavky na likviditu

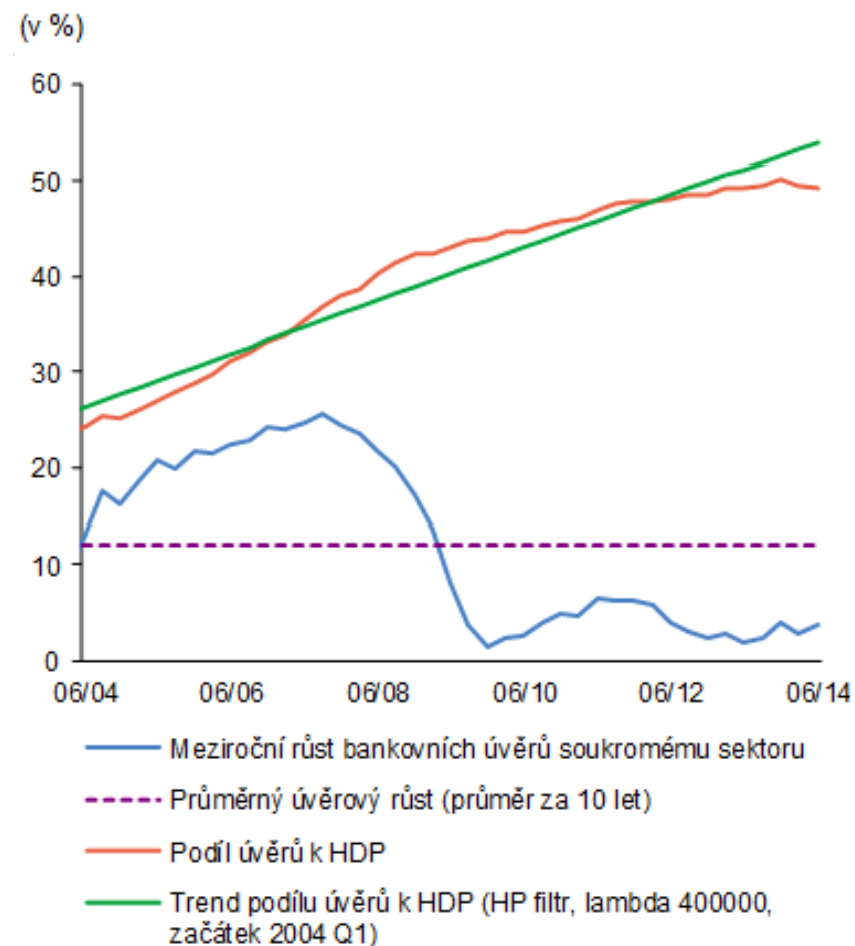
- Transpozice CRD IV/CRR dává ČNB pravomoc posílit schopnost bank absorbovat ztráty prostřednictvím nových kapitálových rezerv.
 - Skupina rezerv (bezpečnostní, proticyklická a ke krytí systémového rizika) se v průběhu druhého pololetí 2014 stala součástí instrumentária.
- Bezpečnostní rezervu v plné výši 2.5 % CET1 jsou od července 2014 povinny držet všechny banky.
- CRD IV také nabízí ČNB alternativní možnosti stanovení požadavků s ohledem na systémovou významnost bank.
 - ČNB se rozhodla z praktických důvodů využít rezervu ke krytí systémového rizika.
 - Analýzy ČNB ukazují, že předmětem této rezervy by měly být čtyři nejvíce systémově významné banky.
 - Česká spořitelna ... 3.0 %
 - ČSOB ... 3.0 %
 - Komerční banka ... 2.5 %
 - UniCredit Bank ... 1.0 %

- Alternativní nástroj pro posílení odolnosti systémově významných institucí.
 - odpovídá basilejskému konceptu domácí systémově významné banky (DSIB),
 - označení banky za O-SII má implikace pro případnou restrukturalizaci.
- Identifikace O-SII:
 - ČNB má povinnost zveřejnit metodiku identifikace O-SII do 1.7.2015,
 - soupis domácích O-SII musí ČNB zveřejnit nejpozději ke konci roku 2015,
 - ČNB bude každoročně aktualizovat seznam O-SII nejpozději 1. 12.
- Požadavek na držení O-SII rezervy:
 - stanovení nenulové O-SII rezervy není nezbytné,
 - ČNB může O-SII žádat o držení rezervy až do výše 2 % celkové expozice (do výše 1 %, je-li banka o součástí G-SII nebo O-SII skupiny).

Proticyklická kapitálová rezerva (1)

- Sazba proticyklické rezervy pro expozice umístěné v ČR je stanovována jednou za čtvrtletí.
- Poprvé ke konci srpna 2014, podruhé v prosinci 2014 stanovila ČNB sazbu, a na nulové úrovni.
- Stanovení nenulové sazby v současné době nepovažujeme za potřebné.
- Rozsah úvěrů v ekonomice v relativním vyjádření k HDP se v ČR nachází mírně pod úrovní trendové hodnoty.
- Pro nastavení nenulové hodnoty proticyklické kapitálové rezervy nehovoří ani další indikátory úvěrové dynamiky.

Vyhodnocení potřeby stanovit nenulovou sazbu CCB

Pramen ČNB

- Od roku 2016 budou banky pro výpočet proticyklické rezervy přebírat sazby stanovené v jiných členských zemích (resp. zemích Evropského hospodářského prostoru).
 - automaticky do výše sazby 2,5 % celkové rizikové expozice,
 - při sazbě nad 2,5 % ČNB tuto sazbu uzná nebo stanoví sazbu ve výši 2,5 %.
- Od roku 2016 budou banky pro výpočet proticyklické rezervy přebírat také sazby stanovené v jiných než členských zemích.
- ČNB bude moci u třetích zemí
 - sama zavést nenulovou sazbu nebo zvýšit sazbu nižší než 2,5 % až do úrovně 2,5 %,
 - při sazbě nad 2,5 % tuto sazbu uznat nebo stanovit sazbu ve výši 2,5 %.

- Limit na minimální pákový poměr je v Basel III nastaven na úrovni 3 % kapitálu v relaci s celkovými aktivy bank.
 - aktiva banky by měla dosahovat maximálně 33násobku Tier 1 kapitálu,
 - implementace od počátku roku 2018, do roku 2017 bude probíhat kalibrace minimálního požadovaného pákového poměru.
- Je vedena diskuse o dostatečnosti 3% limitu a o zohlednění výše kapitálových rezerv v nastavení limitu.
 - dodatečné kapitálové požadavky související se systémovou významností bank a nenulová sazba proticyklické rezervy by se měly odrazit ve zvýšení limitu,
 - USA, Velká Británie, Nizozemí a Švýcarsko již oznámily záměr aplikovat vyšší limit pro systémově významné banky a Velká Británie také záměr promítat 35 % proticyklické rezervy do limitu.
- Pro banky v ČR by limit na pákový poměr neměl představovat materiální omezení.

- Liquidity Coverage Ratio (LCR)
 - poměr zásoby kvalitních likvidních aktiv k potenciálnímu čistému odlivu zdrojů po dobu 30 dní,
 - smyslem LCR je zajistit, že banka má dostatek vysoce likvidních aktiv, díky kterým přežije akutní krizovou situaci alespoň po jeden měsíc.
- Změny v definicích LCR
 - Komise přijala v říjnu 2014 akt v přenesené pravomoci specifikující obecný požadavek z CRR,
 - nově je za určitých podmínek možné plnit aktivity nezpůsobilými pro centrální banku, krytými dluhopisy nebo sekuritizovanými aktivy.
 - změnilo se sazby u odtoku retailových vkladů => dříve se předpokládala sazba u stabilního retailového vkladu ve výši 5 %, nyní by se měla u velké část retailu sazba pohybovat mezi 10 a 20 %.
- Makrobezpečnostní úvahy v ESRB – nastavit požadavek proticyklicky?

- Postup na úrovni EU
 - EBA vypracovala návrh prováděcích technických norem – zveřejněn 12/2014, nyní do 02/2015 konzultován,
 - po vyhodnocení konzultace bude vytvořen výkaz na sběr dat, oficiální odhady by měly být v lednu 2016.
- Harmonogram implementace
 - varianta 1: postupné navyšování po 10 % ročně se začátkem na 60 % v r. 2015 se 100 % od 1.1.2018,
 - varianta 2: 90 % od 1.1.2018 a 100 % od 1.1.2019.

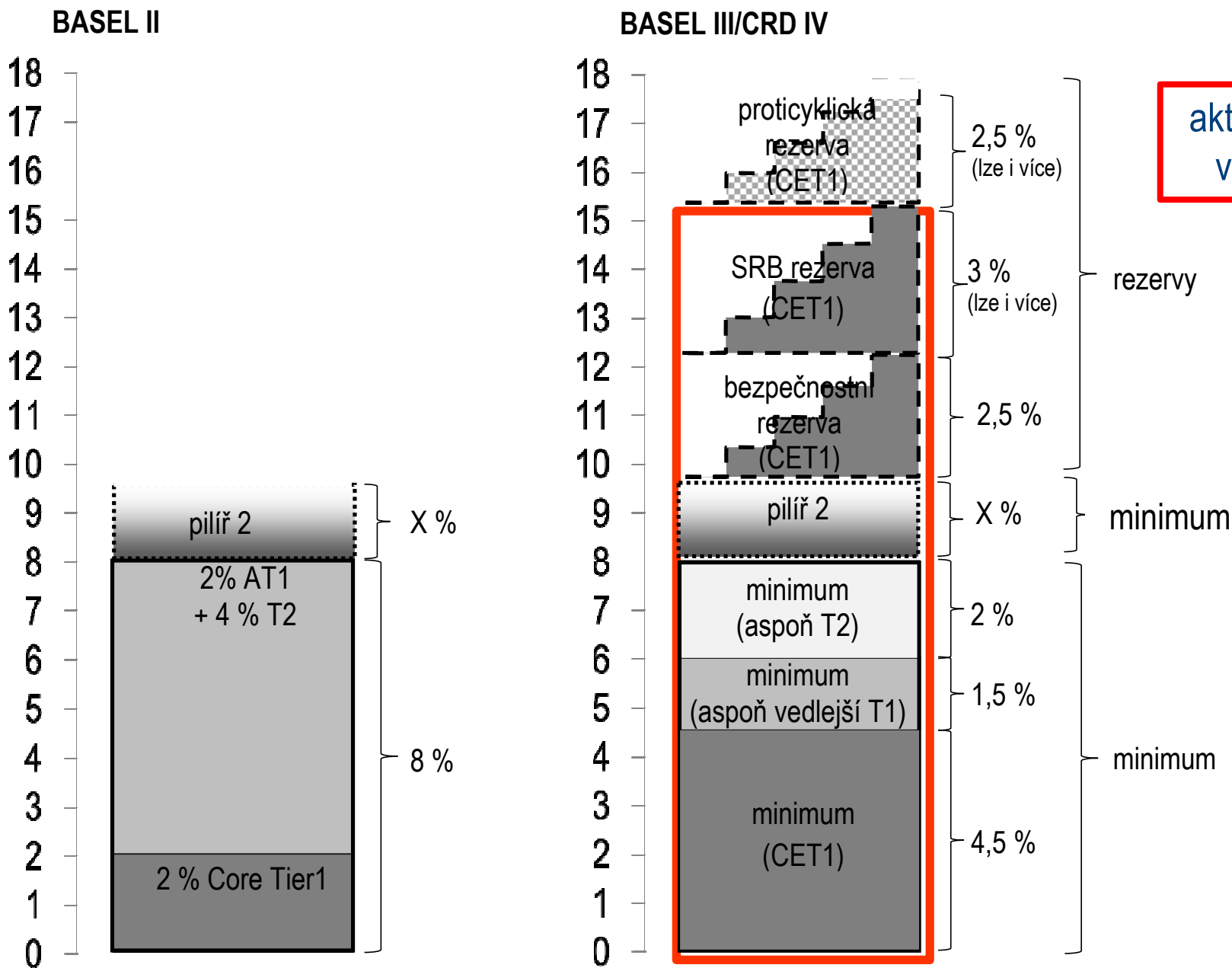
- Net Stable Funding Ratio (NSFR)
 - poměr dostupných zdrojů stabilního financování k požadovaným zdrojům stabilního financování,
 - má zajistit, aby se banky financovaly svá aktiva dostatečným množstvím stabilních zdrojů.
- Efektivně „on hold“:
 - do konce 2015 má EBA podat zprávu Komisi o tom, zda a jakým způsobem by bylo vhodné požadavek na NSFR zajistit v EU.

2.

Požadavky na schopnost bank
absorbovat ztráty a zajistit
rekapitalizaci pro další fungování

- Basilejská pravidla (Basel I, Basel II, Basel 2.5, Basel III), v EU pravidla CRD IV/CRR, definují minimální požadavky na kapitál bank:
 - základní požadavek v Pilíři 1, tj. 8 % pro všechny banky,
 - dodatečné požadavky v Pilíři 2 (rizika u jednotlivých bank nepokrytá Pilířem 1),
 - kapitálové rezervy.
- Kapitálová přiměřenost obvykle přesahuje minimální požadavky:
 - relevantní úroveň kapitálu není dána minimem, ale „trhem“
 - jde o úroveň, při které tržní účastníci (akcionáři, věřitelé, management banky, regulátoři) nerozporují, že přebytek kapitálu je rozdělen vlastníkům,
 - v posledních desetiletích držely banky v průměru 4 p.b. kapitálu nad regulatorním minimem.

Od Basel II k Basel III

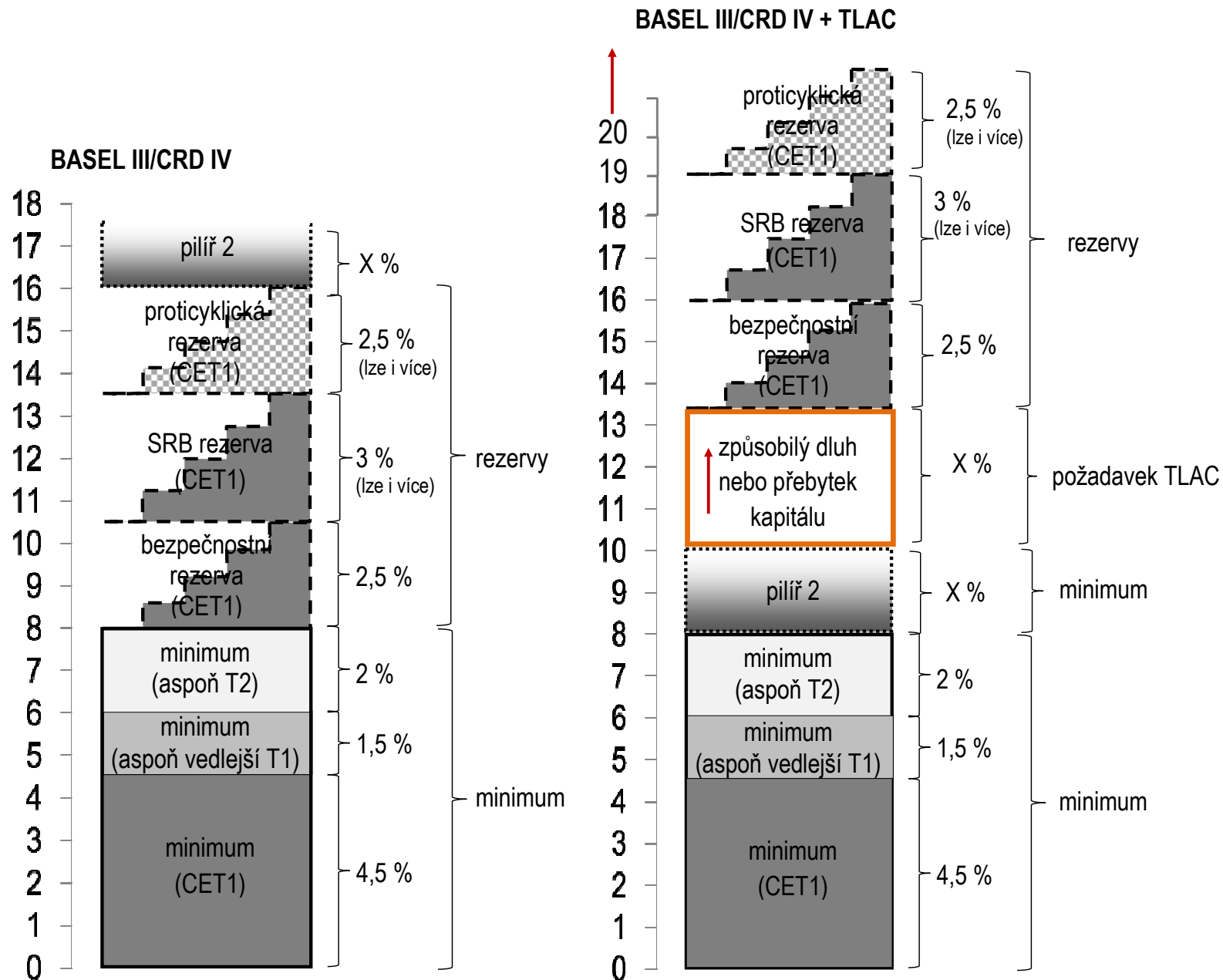

aktuálně
v ČR

- Kapitál + „skorokapitál“ (způsobilá pasiva absorbující ztráty) dostačující k absorpci ztrát a rekapitalizaci při „resolution“:
 - Koncept pro GSIBs – TLAC (Total Loss-Absorbency Capacity).
 - Koncept pro EU – MREL (Minimum Required Eligible Liabilities).
- Koncept absorpce ztrát a rekapitalizace rovněž prostřednictvím způsobilých pasiv (bail-inable liabilities) byl původně určen pro systémově vysoce významné instituce,
 - EU ho prostřednictvím MREL rozšiřuje i na systémově méně významné banky.
 - existující návrhy na způsob stanovení MREL pro banky v EU kvantitativně převyšují požadavky na TLAC u GSIBs.

- Konzultativní dokument s požadavky na TLAC pro G-SIBs byl zveřejněn kolem 15. listopadu v souvislosti se schůzkou G20 v Brisbane.
- Nastavení TLAC:
 - základní požadavek (Pillar 1 Minimum TLAC Requirement) ve výši 16 % - 20 % RWA ,
 - požadavek by měl zároveň odpovídat 6 % celkových aktiv, tj. 2x leverage ratio (verze „TLAC leverage ratio“),
 - platný pro „going concern“ i „gone concern“ báze,
 - kapitálové rezervy sedí nad TLAC, tj. pouze CET1 převyšující požadavky na minimální kapitál a minimální TLAC mohou být započítány k plnění rezerv.
 - dodatečný požadavek specifický pro danou instituci (Pillar 2 Minimum TLAC Requirement),
 - předpokládá se dobrovolné „přeplňování požadavku“, neboť neplnění bude mít stejný dopad jako neplnění minimálního kapitálového požadavku.

Od Basel III k Basel III + TLAC

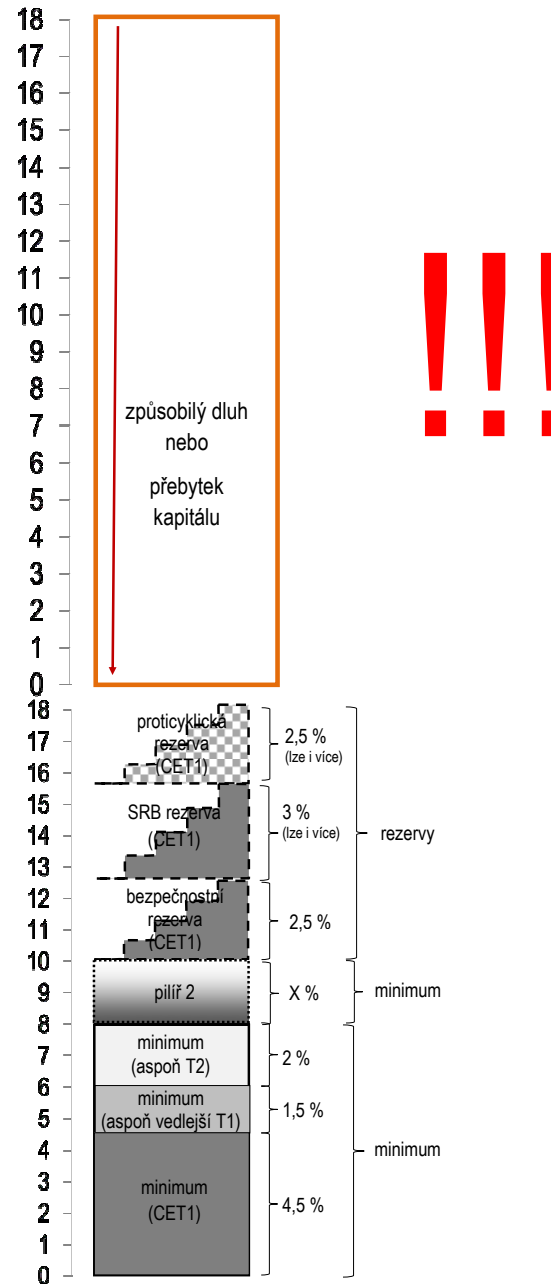
- Výše požadavku na TLAC by se měla lišit dle míry systémové významnosti G-SIB a rezervy by měly být vyčerpány dříve než dodatečné TLAC nástroje,
 - banka s 1% G-SIB přírážkou by měla udržovat celkový TLAC včetně rezerv (při nulové proticyklické sazbě) na úrovni 19.5 % (16+2,5+1) až 23.5 % (20+2,5+1) RWA,
 - banka s 2,5% G-SIB přírážkou pak na úrovni 21 % až 25 % RWA.
- Dostatečný výše TLAC by měla být alokována i v dceřiných společnostech, tj. nestačí úroveň skupiny
 - internal TLAC pro dceřiné společnosti (není součástí MREL pro EU) .
- Požadavky na TLAC i na kapitál dle Basel III by měly v plném rozsahu platit až od 2019 (pro měřítka podle RWAs i pro leverage ratio).

- MREL je stanoven jako procento kapitálu a závazků („MREL leverage ratio“), zatímco TLAC primárně jako % RWAs a sekundárně jako procento kapitálu a závazků (technická záležitost).
- BRRD obecný limit neobsahuje, ale GIBs/O-SII by měly držet minimálně 8 % způsobilých závazků pro případ restrukturalizace.
- MREL se má dle návrhu technického standardu EBA skládat ze dvou složek:
 - složky pro absorpci ztrát („loss absorption amount“, LAA),
 - následnou rekapitalizaci instituce („recapitalisation amount“, RCA),
 - LAA má mít hodnotu stejnou nebo vyšší než souhrnný kapitálový požadavek této instituce (kromě 8% minima Pilíře 1 také požadavek z Pilíře 2 a všechny kapitálové rezervy),
 - RCA dle typu instituce.
- Pro „malé“ instituce, u nichž plán řešení krize počítá v případě selhání s ukončením jejich činnosti řízení
 - RCA lze nastavit i na hodnotu nula,
 - MREL nemusí znamenat dodatečnou zátěž.

- Pro „střední banky“, u nichž je úplná likvidace neproveditelná a řešením je převod kritických funkcí s částí bilanční sumy do překlenovací banky plus likvidace zbývajících aktiv a pasiv:
 - může být RCA nastaven na úrovni části LAA na základě předpokladu o rozsahu převáděné části bilance.
- Pro „velké“ instituce, u nichž plán řešení krize počítá s možnou aplikací nástrojů BRRD
 - může být RCA nastaven na úrovni LAA na základě požadavku na udržení důvěry finančního trhu,
 - MREL je pak roven nejméně dvojnásobku souhrnného kapitálového požadavku takové instituce,
 - pro systémově významné banky to implikuje MREL vyjádřený na bázi RWA ve výši 30 % i více.
- Pro instituce, které byly v souladu s CRD označeny za G-SII nebo O-SII platí doplňující pravidlo, že jejich MREL nemá být nižší než 8 % celkových pasiv.

- Konzultativní dokument EBA zveřejněn na konci listopadu 2014.
 - požadavky na prostředky pro absorpci a rekapitalizaci navrhuje u systémově významných bank obecně stanovit na vysoké úrovni (důsledek vysokého předpokladu ohledně minimální kapitálové přiměřenosti).
 - banky by měly požadavky plnit k 1.1.2016, s přechodným obdobím 48 měsíců.
- Pro tradiční a konzervativní bankovní sektory obsahuje koncept MREL řadu potenciálních rizik.
 - Pro ty banky, které svá aktiva financují, kromě kapitálu, zcela či v rozhodující míře pojištěnými depozity, je požadavek ekonomicky problematický.
 - ČNB prosazuje, aby restrukturalizační orgány měly mít možnost při nastavování limitů pro jednotlivé instituce zohlednit charakteristiky obchodního modelu, způsobu financování a rizikového profilu.

MREL (4)

3.

Další reformy ovlivňující kapitálovou
vybavenost a schopnost absorbovat ztráty

- Basilejský výbor v listopadu 2014 ve zprávě pro skupinu G20 označil za nezbytné snížit nadměrné rozdíly v regulatorních kapitálových poměrech jednotlivých bank.
 - cílem je zvýšit konzistenci a porovnatelnost výpočtu kapitálových požadavků a zvýšit důvěru v systém rizikově vážených expozic,
 - prostředkem bude zlepšení nemodelových přístupů, přehodnocení modelových praktik, stanovení agregátní kapitálové podlahy pro modelové přístupy a recalibrace požadavků na pákový poměr.
- Přehodnocení bude komplexní a bude zahrnovat všechny typy rizik a expozic.
- Basilejský výbor bude rovněž usilovat o snížení počtu národních diskrecí a o zlepšení v oblasti transparency bank.

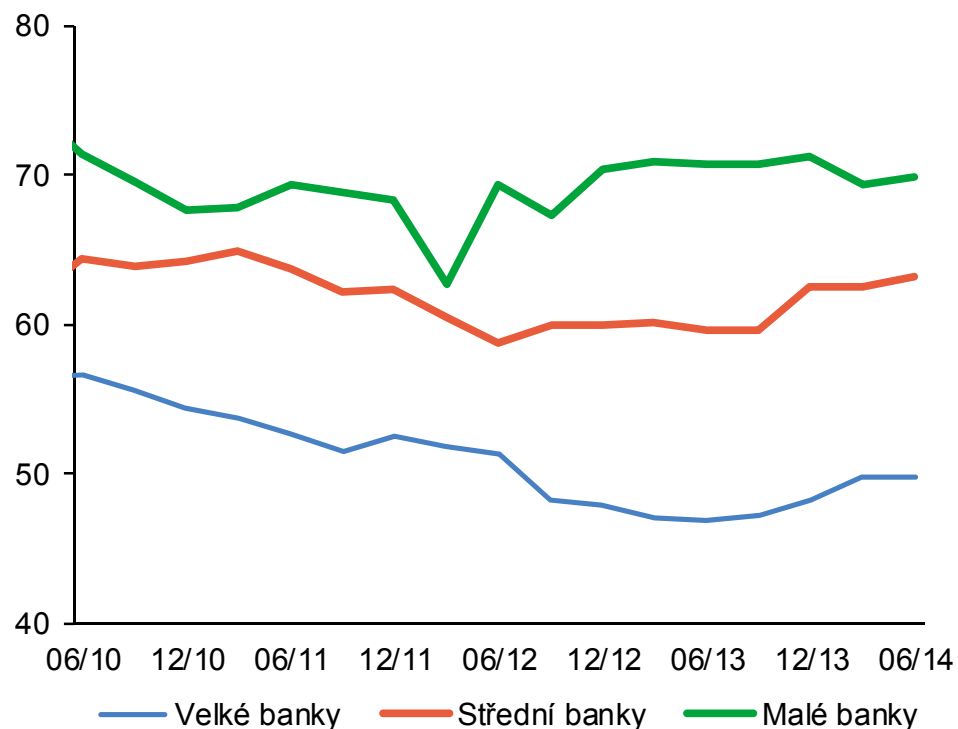
- BCBS v prosinci 2014 zahájil konzultaci k revizi standardizovaného (SA) přístupu k úvěrovému riziku.
 - současný přístup je založen na využívání externích ratingů při stanovování rizikových vah,
 - záměrem je nahradit externí ratingy hodnocením rizika na základě klíčových rizikových determinant:
 - u podnikových expozic by se váhy pohybovaly od 60 % do 300 % podle příjmů a zadluženosti podniků,
 - u retailových expozic (zejména spotřebitelské úvěry) by měla být zpřísněna kritéria pro dosažení preferenční váhy 75 %,
 - u expozic zajištěných obytnými nemovitostmi by se váhy pohybovaly mezi 25 % a 100 % podle LTV a DTI poměrů,
 - expozice zajištěné komerčními nemovitostmi by byly brány jako nezajištěné nebo by byly váhy stanoveny podle LTV,
 - u mezibankovních expozic by se váhy pohybovaly od 30 % do 300 % podle kapitálové přiměřenosti a podle indikátoru kvality aktiv.

- Vyšší konzistence a srovnatelnost kapitálových poměrů bank vyžaduje vypořádat se s nadměrnými rozdíly při výpočtech rizikových vah mezi SA bankami a IRB bankami.
 - problémem jsou zejména nízké rizikové váhy u nemovitostních expozic - některé národní autority v EU stanovily nebo se chystají stanovit u těchto expozic „floors“ pro rizikové váhy nebo využívají možnosti upravit rizikové váhy nebo ztrátovost při selhání (LGD) u těchto expozic podle CRD IV.
- Je nezbytné přehodnotit měření rizika a stanovování kapitálových požadavků u svrchovaných expozic:
 - obvykle nulová úroveň rizikových vah u SA bank a IRB bank využívajících standardizovaný přístup na základě výjimky (permanent partial use),
 - nízká úroveň rizikových vah u investičního portfolia IRB bank (2 % u FIRB, 3 % u AIRB) a zároveň jejich velká disperze (0 až 22 % u FIRB, 0 až 46 % u AIRB).

- Rizikové váhy se u IRB bank (převážně velké banky) snižovaly rovněž v ČR.
- Adekvátní nastavení přístupů pro určení kapitálových požadavků k jednotlivým expozicím a rizikům (tj. rizikových vah) je důležitou výzvou také pro ČNB.

Rizikové váhy dle velikosti bank

(v %)

Pramen: ČNB

Pozn.: Výpočet rizikových vah zohledňuje úvěrové riziko po odečtení vládních expozic. Do výpočtu byly zahrnuty relevantní expozice v obchodním portfoliu, investičním portfoliu a podrozvaze.

Děkuji za pozornost

ČNB
ČESKÁ
NÁRODNÍ BANKA

www.cnb.cz

Vladimír Tomšík
Vladimir.Tomsik@cnb.cz